

ZELENI NAPOTKI ZA TURISTIČNE PONUDNIKE V DESTINACIJI ŽALEC

Kazalo vsebine

1. Zeleni napotki za turistično gospodarstvo	2
2. Zmanjšanje ogljičnega odtisa iz turizma	3
3. Učinkovita raba energije	4
4. Odgovorno ravnanje z vodo	5
5. Spodbujanje trajnostne mobilnosti	6

1. Zeleni napotki za turistično gospodarstvo

Turizem je izjemna priložnost za razvoj lokalne skupnosti, a hkrati prinaša tudi izzive, kot so obremenitve okolja, povečana poraba naravnih virov in vplivi na kakovost življenja prebivalcev. V Savinjski dolini, kjer narava in tradicija ustvarjata edinstveno turistično izkušnjo, se zavedamo odgovornosti, ki jo imamo do prihodnjih generacij.

Podnebne spremembe, izguba biotske raznovrstnosti in naraščajoči pritiski na naravne vire zahtevajo ukrepanje. Zelena in trajnostna naravnost turizma ni več zgolj izbira, temveč nujnost. Obiskovalci vedno bolj cenijo trajnostne destinacije, kjer lokalno okolje ostaja neokrnjeno, ponudniki pa delujejo odgovorno in v sozvočju z naravo.

Zelena shema slovenskega turizma je nacionalni program in certifikacijska shema, ki pod krovno znamko **SLOVENIA GREEN**:

- združuje vsa prizadevanja za trajnostni razvoj turizma v Sloveniji,
- destinacijam in ponudnikom ponuja konkretna orodja za oceno in izboljšanje trajnostnega delovanja,
- skozi znamko Slovenia Green to zeleno delovanje tudi promovira.

Zelena shema slovenskega turizma je torej celovito zasnovan sistem za pospeševanje razvoja trajnostnega turizma v Sloveniji. Shema, katere namen je povečati konkurenčnost, kakovost in inovativnost slovenskega turizma, sloni na sistemu evropskih turističnih kazalnikov ETIS ter globalnem orodju GSTC, ki omogoča primerjavo z zelenimi destinacijami po vsem svetu.

Žalec je med prvimi pristopil v pilotno shemo projekta in tako v letu 2016 pridobil znak Slovenia Green Destination bronze ter vstopil v slovensko družino zelenih destinacij. Znak, ki velja 3 leta, smo ponovno osvojili v letu 2019. V maju 2022 pa je destinacija Žalec prejela Slovenia Green Destination Silver.

Ker želimo aktivno spodbujati k uvajanju trajnostnih praks, ki izboljšujejo kakovost ponudbe in povečujejo konkurenčnost destinacije, smo pripravili te zelene napotke, namenjene turističnemu gospodarstvu v destinaciji Žalec – gostinskim in nastanitvenim ponudnikom, organizatorjem doživetij, turističnim kmetijam ter drugim deležnikom, ki s svojo dejavnostjo oblikujejo turistično izkušnjo. Napotki ponujajo usmeritve za zmanjšanje negativnih vplivov na okolje. Prav tako je potrebno tudi obiskovalce ozaveščati o pomenu varovanja naravne in kulturne dediščine ter jih spodbuditi k odgovornemu ravnanju. S premišljenimi koraki lahko dosežemo pomembne pozitivne spremembe – tako za okolje kot za dolgoročno uspešnost turizma.

Trajnostni ukrepi ne prinašajo le okoljskih koristi, temveč tudi finančne prihranke in večjo prepoznavnost ponudnikov. Njihova dosledna uporaba olajša pridobivanje okoljskih certifikatov ter krepi sprejemljivost turizma v lokalnem okolju. Naj bo Žalec zgled trajnostnega turizma, kjer obiskovalci in ponudniki skupaj soustvarjajo zeleno prihodnost.

2. Zmanjšanje ogljičnega odtisa iz turizma

Zavedanje o vplivu turizma na okolje in na podnebne spremembe je vedno večje. Ogljični odtis je tako prvi korak za pridobivanje podatkov o tem, na katerih področjih nastajajo emisije toplogrednih plinov. Naslednji koraki, za katere se občine ali ponudniki lahko odločijo prostovoljno, pa so koraki za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov (TGP) v turizmu.

Ukrepe za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov na področju turistične dejavnosti je najbolj smiselno izvajati na tistih področjih, na katerih so:

- Emisije toplogrednih plinov največje in/ali.
- Lahko občina ali turistične organizacije neposredno vplivajo na nastajanje emisij toplogrednih plinov.

Največji delež emisij iz turizma tako predstavljajo prevozi do destinacije, na katere pa občine in ponudniki razmeroma težko vplivajo. Na tem področju je smiselno spodbujati trajnostne oblike prevozov v destinacijo, kot je npr. uporaba javnega prometa ali osebnih vozil z nizkimi emisijami toplogrednih plinov.

Možni ukrepi so predvsem:

- **spodbujanje in informiranje obiskovalcev o trajnostni mobilnosti,**
- **spodbujanje in informiranje obiskovalcev o možnostih za koriščenje javnega prevoza v občini ter Sloveniji in**
- **organizacija prevozov do večjih glavnih železniških postaj z neposredno povezavo do večjih središč (npr. Celje).**

Na področju nastanitvenih in gostinskih obratov ki predstavljajo drug največji vir emisij toplogrednih plinov v turizmu, je mogoče spodbuditi predvsem lastnike nastanitvenih in gostinskih obratov k ukrepom, ki pripomorejo k zmanjšanju porabe energije, kot so:

- toplotna izolacija objekta,
- menjava ogrevalnega sistema z nizko emisijskim (toplotne črpalke) ali biomasa,
- instalacija sončnih kolektorjev za ogrevanje sanitarne vode,
- instalacija sončnih elektrarn v kombinaciji s hranilniki energije za lastno rabo,
- ukrepi varčevanja z električno energijo.

Vir: Poročilo o ogljičnem odtisu turizma v Občini Žalec za leto 2023, november 2024

3. Učinkovita raba energije

Ta načrt aktivnosti bo pomagal turističnim podjetjem v Žalcu pri zmanjšanju porabe energije, izboljšanju energetske učinkovitosti ter spodbujal k bolj odgovorni rabi energije, spremljanju in zmanjševanju porabe ter poročanju o energetske učinkovitosti.

Ključne aktivnosti:

- **Spodbujanje spremljanja, zmanjševanja in poročanja o rabi energije**
- **Redno obveščanje na poslovni strani spletne strani destinacije**
- **Letno poročanje in javna objava podatkov o porabi energije:** spodbujanje turističnih podjetij, da pripravljajo letna poročila o porabi energije in jih objavljajo na svojih spletnih straneh ter posredujejo Zavodu za kulturo, šport in turizem Žalec, da jih v zbirni in anonimizirani obliki objavi na poslovnih straneh za zainteresirano javnost.
- **Uporaba energetske učinkovitih sistemov za ogrevanje, hlajenje in prezračevanje prostorov ter za ogrevanje sanitarne vode.**
- **energetsko varčna razsvetljava**
- **Zmanjšanje uporabe energetske potratnih klimatskih naprav z uporabo pasivne zaščite pred soncem (zavese, zunanja senčila) ter s pravilnim prezračevanjem.**
- **Vgradnja termostатов ali inteligentnih sistemov za uravnavanje optimalne temperature prostorov.**
- **Optimalna nastavitve temperature skupnih prostorov (recepције, hodniki ipd.); pozimi naj ta ne preseže 24 °C, poleti pa naj ne bo nižja od 20 °C.**
- **Izklop klimatskih naprav, ko prostori niso v uporabi.**
- **Avtomatični izklop elektrike z vgradnjo sistema, ki samodejno izklopi elektriko, ko gost zapusti sobo.**
- **Svetlobni senzorji in detektorji gibanja:** Notranje in zunanje luči, sušilci rok ipd. naj bodo povezani z detektorji gibanja in svetlobnimi senzorji, da delujejo le takrat, ko je to potrebno.
- **Uporaba plina v kuhinjah:** V kuhinjah je energetsko učinkoviteje uporabljati plin namesto elektrike, saj plinski štedilniki porabijo polovico manj energije kot električni.
- **Prilagoditev temperature vode v bojlerjih:** za udobno in zdravo umivanje zadostuje temperatura vode med 25 - 35 °C.

Uporaba obnovljivih virov energije: investicija v zelene energije, ki je pridobljena iz obnovljivih oz. brezogljanih virov. Stroške oskrbe z električno in toplotno energijo se lahko dolgoročno zniža s samooskrbo z energijo iz lokalnih obnovljivih virov: sonca, geotermalne energije, lesne biomase in vetra (kjer je to sprejemljivo za lokalno skupnost in naravno okolje).

Začetna investicija je lahko visoka, vendar pa je po poteku njene povračilne dobe energija brezplačna. Najbolj optimalna je namestitev sistemov za lastno proizvodnjo energije (npr. toplotno črpalko, sprejemnike sončne energije za pripravo tople sanitarne vode, sončno ali vetrno elektrarno).

4. Odgovorno ravnanje z vodo

Cilj napotkov je spodbujanje turističnih podjetij v Žalcu k odgovorni in trajnostni rabi vode, zmanjševanju porabe ter ozaveščanju gostov o kakovosti lokalne pitne vode.

Ključne aktivnosti:

- **spremljanje in merjenje porabe vode:**

Vzpostavitev sistema za spremljanje: Spodbujanje podjetij, da uvedejo redno beleženje in analizo porabe vode.

Letna poročila: Podjetja se spodbuja k pripravi letnih poročil o rabi vode in njihovem zmanjševanju.

Javna objava podatkov: Zavod za kulturo, šport in turizem Žalec bo spodbujal turistične ponudnike, da pričnejo z meritvami porabe vode, da podatke objavijo na svojih spletnih straneh ter jih posredujejo Zavodu za kulturo, šport in turizem Žalec, da jih v zbirni in anonimizirani obliki objavi na poslovnih straneh za zainteresirano javnost.

Spodbujanje trajnostnih praks pri strežbi vode:

- **Promocija pitne vode iz pipe:**

- Podjetja spodbujamo, da gostom predstavijo izjemno kakovost lokalne pitne vode in jo ponudijo kot privlačno trajnostno izbiro.
- V restavracijah, kavarnah in nastanitvah strežbo vode iz pipe spodbujamo v privlačni embalaži (npr. steklenih ali keramičnih vrčih).

- **Informiranje gostov:**

- Priprava informativnih gradiv za goste z opisom kakovosti pitne vode in koristih pitja vode iz pipe.

- **Investicije v varčevanje z vodo: spodbujanje uporabe tehnologij za varčevanje z vodo, kot so:**

- nizkopretočne pipe in prhe,
- samodejni zapiralniki na pipah,
- cisterna za deževnico (za zalivanje ali tehnične namene),
- filtri na pipah,
- solarno gretje.

- **Vključevanje gostov v varčevanje z vodo:**

- ozaveščanje gostov: spodbujanje gostov, da varčujejo z vodo med bivanjem (npr. z informativnimi tablami v nastanitvah).
- ponudba konkretnih nasvetov, kako lahko prispevajo k ohranjanju naravnih virov.

5. Spodbujanje trajnostne mobilnosti

Aprila 2024 je Občina Žalec začela s posodobitvijo občinske celostne prometne strategije (OCPS). Namen posodobitve OCPS je izboljšanje obstoječega prometnega sistema s posebnim poudarkom na trajnostni mobilnosti, večji varnosti in kakovosti življenja občanov. Cilj projekta ni zgolj v razvoju nove infrastrukture, temveč v ustvarjanju učinkovitih, varnih in trajnostno naravnanih rešitev, prilagojenih potrebam in značilnostim naše lokalne skupnosti. Koncept trajnostne mobilnosti postavlja v središče hojo, kolesarjenje, uporabo JPP, zagotavljanje večje varnosti cestnega prometa. Nadgradnja ukrepov trajnostne mobilnosti je nujna tudi za zagotavljanje dodatnih koristi zaradi zmanjševanja hrupa, izpustov toplogrednih plinov (TGP), večje varnosti in dostopnosti storitev. Naraščanje prometa in z njim povezani izzivi so pričakovani zaradi krepitve gospodarskih aktivnosti v poslovni coni Arnovski gozd; krepijo se potrebe po urejanju P+R površin ter izboljšanje priključkov na AC Arja vas.

Ključne aktivnosti v turizmu, za krepitev trajnostne mobilnosti v Žalcu:

- **promoviranje pešačenja, kolesarjenja in uporabo javnega potniškega prometa.**
 - Priprava in objava načrt do vaše lokacije z javnim prevozom, kolesom, avtomobilom in peš. Vključitev zemljevida postaj javnega prevoza, pešpoti, varnih kolesarskih poti, izposojevalnic koles, polnilnic za električna vozila in parkirišč. Dodatno vključitev povezav na vozne rede avtobusov in vlakov.
 - Ponudba prevoza obiskovalcev z najbližjih postaj javnega potniškega prometa do ponudnikove lokacije.
- **Omogočanje varnega parkiranja koles** – varne kolesarnice in ponudba osnovnega orodja za servisiranje koles.
- **Promoviranje izposoje koles prek sistema Kolesce** – v Žalcu je na voljo sistem za avtomatizirano izposajo koles Kolesce, ki omogoča enostavno in ugodno uporabo klasičnih ter električnih koles. **Vključitev informacij o lokacijah postaj in načinu registracije ter uporabe sistema.**
- Dodelitev prednostnih parkirnih mest za gibalno ovirane osebe.
- Omogočanje polnjenja električnih avtomobilov – po možnosti z energijo iz lastne sončne elektrarne ali iz virov zelene elektrike.
- Izбира okolju prijaznejših vozil – ob nakupu ali najemu vozila, izbira tistega z nižjimi emisijami CO₂: manjša in lažja hibridna ali električna vozila ter vozila z varčnimi motorji.
- **Varna hodljivost**
Izgradnja hodnikov za pešce in kolesarskih stez do turističnih znamenitosti.